

T I T. XII.

DE HIS QUI MUTUUM DANT AGRICOLIS.
NOVELLA CONSTIT. XXXIII.

Imp. Justinianus Augustus Dominico Praetorio per Illyricum.

Propter avaritiam creditorum qui angustia temporum abutentes, ter-
rulas infelicitatem sibi adquirunt, pro paucis frumento omnem
illorum substantiam retinentes, legem potius quam primo quidem
in Thraciam, & in omnes ejus provincias, in praesenti autem & in Illyri-
canas provincias direximus. Cujus exemplum subtiliter etiam praesenti legi pre-
cepimus, ut non solummodo privati homines putent legem contra se esse pro-
popitam, sed etiam milites altiore nitente fastigio, legem contra se esse pro-
latam existimat. Ut ergo & tua magnitudo fecit, quod communis haec lex
potius est, & provincialibus & militibus, & omni cingulo, nulla exculpatione cui-
quam competente, ideo ad tuam sublimitatem praesentem legem definitivam,
scituris militibus, qui praesenti legi non esse obedientum existimat, quod
cingulo denudati inter privatos habebuntur, poenis quas in anteriori lege po-
suimus, prius nihilominus subjugandi.

T I T. XIII.

NE QUIS QUOD AGRICOLA MUTUAM PECUNIAM
DEDIT, ILLIUS TERRAM DETINEAT, ET QUEM USURA-
RUM MODUM CREDITORES ACCIPERE DEBENT
AB AGRICOLIS.

NOVELLA CONSTIT. XXXIV.

Item Augst. Agercio clariss. presidi Ami montis in Thracia.

P R A E F A T I O.

Rem duram atque inhumanam, & quo ultra omnem impietatem & avaritiam sit, perspicuum est aliter sanare, & communem omnibus deponere medicinam, non tantum in praesentis necessitatibus tempore, sed etiam in omni aevu futuro. Venit enim ad nostras aures, quod in ea ipsa provincia quam tu ministras, avare temporum necessitate captata, foemoratores fecisse contractus, & paucam mensuram dantes, terrulas eorum abraxifex, & ex hac causa quodam colonorum fuga latebras pe-
titi, alios fame esse necatos, & tristissimam pefem homines invasisse, incur-
sione barbarica non minorem.

C A P. I.

Sancimus itaque omnes hujusmodi creditores, quantumcumque vel tritici vel hordei, vel in alia specie qua in fructibus aridis & est, dederint: hoc redditio, in praesenti cum parte modii octava per singulos modios in unoquoque anno praestanda terrulas colonis restituere: nemine penitus eorum au-
denter terrulas definire sub occasione foemoratio cautionis, sive in scriptis, sive sine scriptis credita sunt contracta. Sin autem pecunias dedit, nihil amplius quam fili quam unam pro singulo solidi annuam praestare. Et hanc fa-
liberrim legem in omnes extendimus, in praesenti quidem tempore ini-
tium accipiente, in omne autem evum modum omnibus observandum, ut si quando fuerit vel triticum, vel hordeum foemoratum, vel alii aridi fructus, creditores tam quod dederint accipientes, quam pro usus octavam modii partem annuam pro singulis modis, vel fili quam pro singulo solidi, secun-
dum hunc modum in quantum foemus permanenter, percipientes, five terrulas five aliud in pignus acceperunt, boves forte, vel pecora, vel mancipia: haec modis omnibus reddant, & haec lex communis omnibus sit, humanitate & pietate gaudens, neque non omnibus egenis confulens, & creditoribus me-
diocre solatior afferens.

E P I O L O G U S.

† Hac igitur, quae a nobis statuta sunt, claritas tua in omni provincia, qua-
tu moderamur, observare festinet. Scituris omnibus credito-
ribus, quod si aliquid preter hoc commiserint: exactioe cadent: & cui fo-
enus ablatum est, hochabit solatium, ut ipse quidem securus degat, avarum
autem creditorem videat in suis pecunias patientem iacturam.

T I T. XIV.

DES ADJUTORIBUS QUÆSTORIS.
NOVELLA CONSTIT. XXXV.Hoc prorsus deest in Grac. justam autem epitomen inveni in Novellis Julianis,
quam hic adscripti.

Viginti sex adjutoribus Quæstoris, quos boethios dicunt Quæstoris, liecit in suo loco alios substituere, idoneos tamen, & quos pro tempore Quæstor elegerit, proprieatis facis evangelii. Hi autem qui sunt in locoorum qui suo loco cediderunt, centum solidis praestitis &

¹⁰ Illyricanis solidis. addit Nov. 32. 5. & Novell. 34. 7. ed.
² Hoc constituto exemplum est Latinum Novell. 32. 5. ed. Goth. De Usuris Rusticanis, & ad hanc Novell. vide Hotmann. lib. 2. ob. cap. 9. Anf. ³ In Myria secunda, & in province, quam tu administras, eccl. Cujus hic ita legendum esse monet. ⁴ Ardis irru-
ctus, quibus opponantur liquidi dixi ad l. ult. ff. de juri. l. ult. Cod. de servito. & agn. l. 12.
l. 23. C. de usur. Graci fructus aridis Epis. 20. 22. Vide Nov. 131. cap. 4. ²⁵ 1. 12. C. de fact. Cor. de fact. Theilaonicensis. 1. 8. Constantiopolitanus. l. 17. l. 24. Cod. de sacrificiis. eccles. Romana. 1. 8. C. de summa tributaria. An etiam ratione patris? vide Nov. 131. c. 4. T. 26. Vide que notavi ad l. 5. 6. 4. C. de his qui ad Eccle. hinc confit. non servari jus afiliis homicidii, rapitoribus, & similibus perfonis.

²⁷ Dixi ad 50. D. 2. De decurionibus & eorum filiis. Jul. hic const. 35. magi. Secundus lib. 1. 26. 7. Quæstor hinc Camelliaris. ⁸ 1. 13. l. ult. Cod. de prax. fact. scrin. Ex scrinio sc. memoria. 2. ex scrinio epistolam. 7. ex scrinio libelorum. ⁹ 9. Id est, sucesores.

¹⁰ Pro introita lc. Vid. l. ult. C. de pign. ¹¹ Multa transferuntur in heredes sub certa pretia definitione. ¹¹ 1. ult. ¹² Pretium multum centum aurec.

¹³ Quid si heredes non sint idonei militi? subrogandi sunt alii in locum defuncti, & su-
perior summa heredibus defundi prestanta. ¹⁴ 1. 30. C. de insuff. tell. l. 7. l. 11. C. de pros. fact. scribi. que praefatio dicitur scilicet placitum. l. ult. Cod. de pign. & causis militiæ. Nov. 53. cap. 5. & 97. cap. 4.

¹⁴ Erepta a Vandalis (die idem in aliis hostibus) veterum possessorum heredes usque ad tertiam gradus vindicare poterunt: intra quinquennium tame ab hac constitutione: non tamen adversus eos, qui bona non 30. anni praescripserunt. Hac sequitur pollutus hodie ut, recuperatis urbis aut provinciis ex hotium manu. ¹⁵ Gth. Vide l. 1. C. de offic. pref. pra. Afric. & Rittersh. part. 14. cap. 3. Anf. ¹⁶ Hoc fuit etiam constitutum pulsis Italia. ¹⁷ Gothicis. vid. pragmatice Janissarium Justinian. c. 5. & 6. & 7. ¹⁸ 1. 1. ff. de prob.

¹⁹ Legendum videtur. ²⁰ 39. Sensus est: Olim decuriones poterant donare sua

²¹ predia sine deserto: non etiam vendere. l. 3. C. de prad. decur. ²² Permitit enim do-

quebat

fiant. Istorum autem trium graduum viri, id est, scribini memoræ, & duorum qui proximi futuri sunt, quamvis non ex virginis sex adjutoribus, tamen licen-
tiā habeant surrogare in locum suum. Habeant igitur jus vendendi ²³ mi-
litiam suam, & non ultra ²⁴ centum solidos, dummodo & is qui subrogatur, electione Quæstoris fiat. Prerogativas autem constitutio dat Theodosio, & Epiphilo, & Quirillo, & Sabbatio, & Perigeno. Illo videlicet observando, ut si quis ex virginis sex adjutoribus defunctus fuerit, ab herede ejus centum solidos dentur, & electione Quæstoris militent. Si autem liberi sint defuncti, idem juris habeant, quamvis heredes parenti suo non exsisterint. Dat. C. B. E. L. S.

T I T. XV.

DE SUCCESSORIBUS EORUM QUI IN AFRI-
CA DEGUNDI.

NOVELLA CONSTIT. XXXVI.

Omne infinitum, &c. Ut Afriæ quæ Vandorum temporibus vel ipsi, vel propriis parentibus, vel avis utriusque sexus, vel ex transverso con-
gatis usque ad ²⁴ tertium gradum erupta sunt: intra quinque annos
spatium vindicent, nisi ²⁵ legitimis excludant prescripti-
bus. 2. Ut ad comprobandum genus ambo ²⁶ partes probationes proferant,
3. Ut omnes Afri ²⁷ Romanis legibus subditi sint.

T I T. XVI.

DE ECCLESIS CONSTITUTIS IN AFRICA.

NOVELLA CONSTIT. XXXVII.

Venerabilem ecclesiam, &c. Ab Arianiis ablata capiunt, sibique haben-
to ecclesia Africa: ut tamen publico pro illis pensiones ²⁸ conferant, ab iisdem acceptis immobilibus a nemine laedendis. Hæreticus non ¹⁹ baptizatus, ad ²⁰ rempli. non accedit, catechumenum ²¹ non cir-
cumcidit ²². Nulla omnino heretis domum ²³ aut locum orationis habe-
to. Carthaginensis ²⁴ Ecclesia privilegia obtinero, quæ in universum de omnibus ²⁵ diu sunt Ecclesiis in Codice. Qui ad Carthaginensem Ecclesi-
arii configurit, is impunitatem habet, nisi ²⁶ homicidium, aut raprum vir-
ginis, aut vim in Christianum admiserit. Ecclesia Africa ab aliquo pro sua
ipsius salute oblatâ, a semine profusus auferuntur. Hoc ipse generaliter de
omnibus Ecclesiis accipito.

T I T. XVII.

DE DECURIONIBUS ²⁷ ET FILIIS EORUM.

NOVELLA CONSTIT. XXXVIII.

Imperator Just. Augst. Ioanni P. P. per Orientem.

P R A E F A T I O.

Quare rempublicam olim nobis dispossuerunt, existimaverunt oportere se-
cundum regiæ ²⁸ urbis instar adunare in unaqua civitate nobiles viros, & unicuique ²⁹ Senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quæ ³⁰ publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem. Sic ita-
que res floruit, sic fuit clara, ut magna & populoſe domus curialium essent,
multitudine quidem existente curialium, quod autem functionum videbatur
esse onus, nulli omnino intolerabile exiliebat. Nam quod in multitudinem
dividitur, omnis insensibilis propemodum facit eis, qui hoc sufficiunt.
Quando autem per ³¹ partes quidem coperunt se eximere abo Curia, & occasio-
nes invenire per quas liberi ³² his efficerunt, sic paulatim diminuta sunt curiae
innumeris exigitibus occasionibus, per quæ potuissent specialia quidem bene
habere, communia autem & publica diminuit. Propterea ad paucos viros redi-
cta functionis, & illis facultates commoverunt, & civitates ita diminuta sunt,
ut sub istis perditos conductores, quos Vindictæ ³³ vocant, rursum curia, &
congerit respublica, plena quidem defectibus, plena vero omni iustitia.

T I T. XVIII.

DE DECURIONIBUS ²⁷ ET FILIIS EORUM.

NOVELLA CONSTIT. XXXIX.

Imperator Just. Augst. Ioanni P. P. per Orientem.

P R A E F A T I O.

Quare rempublicam olim nobis dispossuerunt, existimaverunt oportere se-
cundum regiæ ²⁸ urbis instar adunare in unaqua civitate nobiles viros, & unicuique ²⁹ Senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quæ ³⁰ publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem. Sic ita-
que res floruit, sic fuit clara, ut magna & populoſe domus curialium essent,
multitudine quidem existente curialium, quod autem functionum videbatur
esse onus, nulli omnino intolerabile exiliebat. Nam quod in multitudinem
dividitur, omnis insensibilis propemodum facit eis, qui hoc sufficiunt.
Quando autem per ³¹ partes quidem coperunt se eximere abo Curia, & occasio-
nes invenire per quas liberi ³² his efficerunt, sic paulatim diminuta sunt curiae
innumeris exigitibus occasionibus, per quæ potuissent specialia quidem bene
habere, communia autem & publica diminuit. Propterea ad paucos viros redi-
cta functionis, & illis facultates commoverunt, & civitates ita diminuta sunt,
ut sub istis perditos conductores, quos Vindictæ ³³ vocant, rursum curia, &
congerit respublica, plena quidem defectibus, plena vero omni iustitia.

T I T. XIX.

DE DECURIONIBUS ²⁷ ET FILIIS EORUM.

NOVELLA CONSTIT. XXXX.

Imperator Just. Augst. Ioanni P. P. per Orientem.

P R A E F A T I O.

Quare rempublicam olim nobis dispossuerunt, existimaverunt oportere se-
cundum regiæ ²⁸ urbis instar adunare in unaqua civitate nobiles viros, & unicuique ²⁹ Senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quæ ³⁰ publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem. Sic ita-
que res floruit, sic fuit clara, ut magna & populoſe domus curialium essent,
multitudine quidem existente curialium, quod autem functionum videbatur
esse onus, nulli omnino intolerabile exiliebat. Nam quod in multitudinem
dividitur, omnis insensibilis propemodum facit eis, qui hoc sufficiunt.
Quando autem per ³¹ partes quidem coperunt se eximere abo Curia, & occasio-
nes invenire per quas liberi ³² his efficerunt, sic paulatim diminuta sunt curiae
innumeris exigitibus occasionibus, per quæ potuissent specialia quidem bene
habere, communia autem & publica diminuit. Propterea ad paucos viros redi-
cta functionis, & illis facultates commoverunt, & civitates ita diminuta sunt,
ut sub istis perditos conductores, quos Vindictæ ³³ vocant, rursum curia, &
congerit respublica, plena quidem defectibus, plena vero omni iustitia.

T I T. XX.

DE DECURIONIBUS ²⁷ ET FILIIS EORUM.

NOVELLA CONSTIT. XXXI.

Imperator Just. Augst. Ioanni P. P. per Orientem.

P R A E F A T I O.

Quare rempublicam olim nobis dispossuerunt, existimaverunt oportere se-
cundum regiæ ²⁸ urbis instar adunare in unaqua civitate nobiles viros, & unicuique ²⁹ Senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quæ ³⁰ publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem. Sic ita-
que res floruit, sic fuit clara, ut magna & populoſe domus curialium essent,
multitudine quidem existente curialium, quod autem functionum videbatur
esse onus, nulli omnino intolerabile exiliebat. Nam quod in multitudinem
dividitur, omnis insensibilis propemodum facit eis, qui hoc sufficiunt.
Quando autem per ³¹ partes quidem coperunt se eximere abo Curia, & occasio-
nes invenire per quas liberi ³² his efficerunt, sic paulatim diminuta sunt curiae
innumeris exigitibus occasionibus, per quæ potuissent specialia quidem bene
habere, communia autem & publica diminuit. Propterea ad paucos viros redi-
cta functionis, & illis facultates commoverunt, & civitates ita diminuta sunt,
ut sub istis perditos conductores, quos Vindictæ ³³ vocant, rursum curia, &
congerit respublica, plena quidem defectibus, plena vero omni iustitia.

T I T. XXI.

DE DECURIONIBUS ²⁷ ET FILIIS EORUM.

NOVELLA CONSTIT. XXXII.

Imperator Just. Augst. Ioanni P. P. per Orientem.

P R A E F A T I O.

Quare rempublicam olim nobis dispossuerunt, existimaverunt oportere se-
cundum regiæ ²⁸ urbis instar adunare in unaqua civitate nobiles viros, & unicuique ²⁹ Senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quæ ³⁰ publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem. Sic ita-
que res floruit, sic fuit clara, ut magna & populoſe domus curialium essent,
multitudine quidem existente curialium, quod autem functionum videbatur
esse onus, nulli omnino intolerabile exiliebat. Nam quod in multitudinem
dividitur, omnis insensibilis propemodum facit eis, qui hoc sufficiunt.
Quando autem per ³¹ partes quidem coperunt se eximere abo Curia, & occasio-
nes invenire per quas liberi ³² his efficerunt, sic paulatim diminuta sunt curiae<br

